

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: 17 Temmuz 2017

Sayı: 11689

15689

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

Türkiye, tarih boyunca göçlerin yaşandığı bir ülkedir. Coğrafi yapısı itibarıyla göç veren ve alan ülkeler arasında bir köprü durumundadır. Son yıllarda ise ülkemiz göç alan hedef ülke durumuna gelerek İran, Irak, Suriye, Afganistan, Gürcistan, Türkiye Cumhuriyetleri, Afrika ülkeleri gibi pek çok farklı ülkeden göç almıştır. Ancak, Irak ve Suriye’de başlayan iç savaşların ardından, Türkiye büyük bir göç akını ile karşı karşıya kalarak, tarihinin en yüksek sığınmacı sayısına ulaşmıştır. Geçen 6 yılın sonunda Türkiye, 3 milyonun üzerinde Suriyeli ve diğer ülkelerden gelen 500 bin olmak üzere, toplamda yaklaşık 3,5 milyon sığınmacı ile dünyada en fazla sığınmacıya ev sahipliği yapan ülke durumuna gelmiştir.

Türkiye’nin bu yoğun göç dalgasına maruz kalmasının en önemli sebeplerinden birisi ise, Ak Parti iktidarı’nın tutarsız, öngörüsüz, hesapsız, yanlış dış politikasıdır. Yani 3,5 milyon sığınmacı, Ak parti iktidarının yanlış dış politikasının Türkiye’ye ağır bir faturasıdır.

Mültecilerin çalışma, sosyal güvenlik, barınma, eğitim gibi temel hakları 1951 yılında imzalanan " Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi" ile güvence altına alınmıştır. Ülkemiz ise Cenevre Sözleşmesini 1961 yılında onaylayarak, sözleşmeye taraf ülke haline gelmiştir. Ancak ülkemiz, sözleşmeyi ihtirazi şerh koyarak imzaladığı için, sadece Avrupa’dan gelen kişileri mülteci statüsünde kabul etmekte, Avrupa dışından gelen yabancılar ise “mülteci” değil, "sığınmacı" olarak tanınmaktadır.

Sığınmacılar, Türkiye’de uyum, sosyal ve kültürel, barınma, sağlık, güvenlik, eğitim ve istihdam gibi bir çok önemli sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sorunların en önemlilerinden birisi de, sığınmacıların istihdamı sorunudur. Özellikle Suriyeli sığınmacıların kısa vadede ülkelerine dönmeyeceği ve hatta Türkiye’de kalıcı olarak yaşamlarını devam ettireceği gerçeği de ortaya çıktığından, sorun çok daha fazla derinleşmekte ve Türkiye’deki toplumsal barışı dahi tehdit edecek sosyal bir yara halini almaktadır.

Sığınmacılar; şu aşamada temel hedeflerinin ailelerinin yaşamlarını devam ettirmek olması, eğitim düzeylerinin çok düşük olması (%80'i ortaokul, ilkokul ve eğitimsiz) ve nitelikli bir mesleklerinin olmaması gibi nedenlerle kayıt dışı olarak, ucuz işgücü piyasası olan mevsimlik tarım işlerinde, inşaat, tekstil ve merdiven altı imalatı gibi sektörlerde, asgari ücretin de çok altında aylık 500-tl.gibi ücretlere, en ağır koşullarda insan onuruna aykırı olarak, her türlü sosyal ve hukuki korumadan yoksun şekilde çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Eğitim çağına gelmiş sığınmacı çocukların, eğitim olanaklarından yararlanamadan çocuk işçi olarak çalışması ise, bir başka önemli sorundur.

Sığınmacıların istihdamı, elbette çok önemli bir sorundur ama Türkiye'deki ucuz emek piyasasına milyonlarca yeni sığınmacının girmesi ve kayıt dışı olarak, çok düşük ücretlere çalışmak zorunda kalması, bir başka sorunu daha ortaya çıkarmıştır. Bu sektörlerde çalışan yerli işçilerin işsiz kalmasına, yerli işçilerin daha zor iş bulmasına, ücretlerin sabit kalmasına ve hatta düşmesine yol açmıştır.

Sığınmacı sayısındaki bu büyük artış diğer faktörlerle birleşince, 2017 mart ayında, kayıtlı işsizliğin % 11,7 ile zirveye çıkmasına, özellikle Suriyeli sığınmacıların yoğun olduğu Hatay, Şanlıurfa, Gaziantep, Adıyaman gibi illerdeki işsizlik rakamlarının patlamasına yol açmıştır.

Bu durum göstermektedir ki, Türkiye'de ki işsizliğin yoğun olduğu illerde ikamet eden Suriyeli sığınmacılar, ucuz işgücü piyasasında yerel işçilerle rekabet etmek zorunda kalmaktadırlar. Suriyeli sığınmacıların yoğun olduğu yerlerdeki artan işsizlik oranları, toplumda Suriyeli'lerin yerli nüfusun işlerini elinden aldığına dair algı oluşturmaktadır. Ucuz işgücü piyasasındaki bu rekabet, sığınmacılara yönelik olumsuz algıların ortaya çıkmasına ve tepki gösterilmesine yol açtığı gibi, iş bulamayan sığınmacıların da suça yönelmesine yol açmaktadır.

İşverenler açısından ise, Suriyeli sığınmacıları kayıtdışı ve düşük ücrete çalıştıran işverenler sığınmacıların emeklerini sömürdükleri için, kayıt içi ve yasalara bağlı işçi çalıştıran işverenlere karşı, haksız rekabet avantajı elde etmektedirler. Örneğin Denizli'li tekstilciler, Suriyeli'lerin yoğun olduğu Gaziantep'te kayıt dışı tekstil sektöründe çalıştırılmalarından dolayı, Gaziantep'te tekstilciler ile rekabet edemediklerinden, bu durumdan rahatsızdırlar.

Vatandaşlarımızdaki işini kaybetme kaygısını sürekli olarak tetikleyen, rekabet alanını dengesizleştiren, toplumdaki huzursuzluğu körükleyen ve sosyal bir yara haline gelen bu durum, sosyo-ekonomik açıdan zaten sorunlu olan çalışma hayatını daha da sorunlu hale getirmektedir.

15689

Suriyeli sığınmacılara geçici koruma tanınması ile çalışma hayatındaki sorunların çözümlenebilmesinin mümkün olmadığı ortadadır. Eğer yakın gelecekte sığınmacıların istihdam sorunlarına ve ucuz işgücü piyasasındaki bu rekabete bir çözüm bulunamazsa, maalesef çalışma barışı bozulabileceği gibi bu durum beraberinde sosyal çatışmaları da ortaya çıkarabilecektir. Bu sebeplerle bu sorunu temelinden çözecek kalıcı politikalar üretilmelidir.

Bu çerçevede;

- 1) Türkiye'ye 2011 yılının başından itibaren, yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere, hangi uyruktan ne kadar sığınmacı gelmiştir?
- 2) Bu sığınmacılardan kaçısı çalışma yaşındadır? Cinsiyetleri nedir?
- 3) 2011 yılından itibaren, yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere, ülkemize gelen sığınmacılardan kaçına Çalışma Bakanlığı'nca çalışma izni verilmiştir? Uyrukları nedir?
- 4) Çalışma izni verilen sığınmacılar, hangi sektörlerde çalışmaktadır?
- 5) Son 5 yıl içinde yıllar bazında ayrı ayrı belirtilmek üzere kayıt dışı sığınmacı çalıştıran kaç işyerine, ne kadar para cezası kesilmiştir?
- 6) Kayıt dışı çalışan sığınmacı sayısı ve hangi sektörlerde çalıştıklarına yönelik bir çalışma yapılmış mıdır? Varsa kayıtdışı çalışan sığınmacı sayısı kaçtır?
- 7) Son derece kötü koşullarda ve çok düşük ücretler karşılığında çalışan sığınmacıların, sisteme dahil edilerek, kayıt dışılığı önleyecek, çalışma koşul ve ücretlerini dengeleyecek, çalışma barışını sağlayacak bir istihdam stratejiniz bulunmakta mıdır? Varsa nedir?
- 8) 6575 sayılı yönetmeliğe göre; Çalışma Bakanlığı mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışacak geçici koruma sağlanan yabancılara ilişkin il ve kota sınırlaması getirebilmektedir. Son 6 yıl içinde Çalışma Bakanlığı tarafından il ve kota uygulaması yapılmış mıdır? Yapıldıysa hangi illerde ne oranda kota uygulaması yapılmıştır?
- 9) 2011 yılından bu güne kadar sığınmacılardan kaçına Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı verilmiştir? Uyrukları nedir?